

היום נלמד בעזרת ה':

חגיגה דף כב

הגמרא ממשיכה לעסוק במעלה הראשונה המובאת במשנה: אין מטבילין כלי בתוך כלי לקודש. ונחלקו בטעם הדבר ר' אילא ורבא. לדעת ר' אילא שמא יטביל כלי כבד והכובד של הכלי הפנימי יחצוץ מהמים להגיע למקום שהוא מונח, ואז שני הכלים לא יטהרו. לדעת רבא מחשש שמא יטביל מחטים כשהם בתוך כלי שפיו קטן משפופרת הנוד, שאז המים שבתוך הכלי אינם נחשבים כמחוברים למקוה.

סבר לה כהא וכו': כלומר רבא שהסביר בסוף העמ' הקודם שלרישא יש טעם אחד ולסיפא טעם אחר, סובר שאכן יש 11 מעלות במשנה, ולא כרבי אילא שסובר שיש רק 10 מעלות.

סל וגרותני וכו': סל גדול מאוד שבו מסננים את היין בזמן הבציר, ומילא בתוכו כלים והטבילים. ובהם לא שייכת הגזירה שמא יטביל בכלי שאין בפיו כשפופרת הנוד, לפי שאין מציאות של סל וגרותני שאין בפיהם כשפופרת הנוד, משום שפיהם רחב מאוד.

ומקוה שחילקו בסל וגרותני וכו': שע"י שחילקו עשה אותו כשני מקוואות. וכיוון שאין שיעור של 40 סאה לא בזה ולא בזה, הטובל שם לא עלתה לו טבילה למרות שהמים מחוברים דרך הנקבים שבסל, שהרי גם הקרקע כולה עשויה מנקבים והמים הנובעים כאן באים מנהר גדול שזורם במקום אחר, ובכל זאת אי אפשר לטבול אם אין בהם ארבעים סאה במקום אחד.

והני מילי: כל מה שאמרנו שהמטביל כלים בתוך כלי שאין בפיו כשפופרת הנוד הכלים טמאים – דוקא כאשר הכלי עצמו אינו צריך טבילה, אבל אם הוא עצמו טמא, מתוך (= מיגו) שהוא נטהר גם בתוכו כך הכלים שבתוכו נטהרים יחד איתו.

כלים שמילאן כלים והטבילין: מכיון שהכלים החצוניים היו טמאים נטהרו גם הכלים שבתוכם בכל מקרה. אבל אם הכלים החיצוניים אינם צריכים טבילה כי הם טהורים, ואתה רוצה להטביל את הכלי שבתוכם על ידי המים שבכלים החיצוניים המעורבים עם מי המקוה – דוקא כשהם מעורבים בפתח כשפופרת הנוד.

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור
052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

(מאי קאמר 'ואם לא טבל': הגמרא מבארת את מה שהסברנו).

אי הכי תרומה נמי: הגמרא חוזרת להקשות על דברי המשנה. מדוע לתרומה מותר לטבול כלי בתוך כלי ולא חוששים לחציצה או לכלי שאין בו כשפופרת הנווד?

למאן קאמרינן חברים: הרי כל דברינן נאמרים ל"חברים" המקפידים להלכות טבילה, וממילא גם יזהרו שלא להניח כלי כבד בתוך כלי אחר, וכן יקפידו על גודל של שפופרת הנווד. אבל עם הארץ אינו מקפיד על הלכות טבילה ואם כן אין משמעות לחומרות שנטייל עליו.

הגמרא מבארת את ההבדל בין תרומה לקודש: החשש שעם הארץ יראה את ה'חבר' מטביל כלי בתוך כלי ויעשה כמוהו בלי להיות זהיר בהלכות. אמנם כל החשש הוא לקודש מכיון שאנו מקבילים ממנו יין לנסכים ושמן למנחות בכלים שלו שנטבלו לקודש, ואם כן עלינו לזדאות שיטבילם כראוי. אבל לגבי תרומה אין חשש שיביא אותה בכליו משום שבכל מקרה לא מקבילים ממנו תרומה.

מפני מה הכל נאמנין על טהרת יין ושמן וכו': כלומר מדוע מותר לקבל מעם הארץ יין לנסכים ושמן למנחות? משום שאם לא נקבל ממנו הרי שכל אחד ילך ויבנה במה לעצמו ויקטיר שם לה' (= וכבר נאסרו הבמות), וישרוף פרה אדומה לעצמו לטהר את עצמו מטומאת מת.

וניחוש לשאלה: שנאסור לטבול כלי בתוך כלי אף לתרומה, שמא עם הארץ יראה שהחבר מטביל כלי בתוך כלי ואף הוא יעשה כן (למרות שאינו יודע איך מטבילים כלי בתוך כלי כראוי), ואח"כ החבר ישאל ממנו את הכלי ונמצא שהחבר משתמש בכלי טמא. (כרגע הגמ' סוברת שמותר לחבר לשאול כלי מעם הארץ, אמנם לקמן הגמ' תבאר שחבר ששואל כלי מעם הארץ צריך להטבילו לפני שמשתמש בו).

🔗 לצורך הקושיא הגמרא מביאה משנה וברייתא ולאחר מכן חוזרת לבאר את הקושיא.

כלי חרס מציל על הכל: לדעת בית הלל - כלי חרס הסגור בצמיד פתיל (= מכסה סגור ומהודק היטב) שנמצא באהל המת, כל מה שבתוכו טהור, לפי שכלי חרס לא נטמא מגבו אלא רק מתוכו, וכיוון שהוא סגור בצמיד פתיל הרי הוא חוצץ בפני הטומאה. כלומר שאין הטומאה נכנסת לתוכו.

מקרה נוסף: אם המת נמצא בבית, והטהרות מונחות בעלייה שמעל הבית, ויש ארובה (= פתח) מהבית לעלייה, והניחו כלי חרס המוקף בצמיד פתיל (= מכסה סגור ומהודק היטב) בארובה, כל מה שבעלייה טהור, לפי שכלי חרס לא נטמא מגבו אלא רק מתוכו, וכיוון שהוא סגור בצמיד פתיל הרי הוא חוצץ בפני הטומאה שלא תעלה לעלייה דרך הארובה.

ולדעת בית שמאי - הוא מציל רק על אוכלים ומשקים וכלי חרס שבתוכו (= מקרה א') או שבעלייה (= מקרה ב').

אמרו ב"ה לב"ש - מדוע אינו מציל על הכל? ענו להם ב"ש - מדובר בכלי חרס של עם הארץ שכבר היה טמא, ואין כלי טמא חוצץ בפני הטומאה.

אמרו להם ב"ה - והרי אתם כן סוברים שהאוכלים ומשקים וכלי חרס שבתוכו טהורים, וא"כ מה ההבדל בינם לשאר הדברים?

ענו להם ב"ש - כשאמרנו שאוכלים ומשקים וכלי חרס שבתוך הכלי חרס הנ"ל טהורים, הרי טיהרנו אותם רק לעם הארץ, שהרי החברים לא אוכלים ולא נוגעים במאכלי עם הארץ (= שבכל מקרה מאכלו טמא), וכן הם לא משתמשים בכלי חרס של עם הארץ (= לפי שכלי חרס אין להם טהרה במקווה), אבל איך נטהר את שאר הכלים שלו שאף החברים משתמשים בהם (= שהם שואלים אותם מעם הארץ).

תניא ותניא, אמר רבי יהושע: אני מתבייש מדבריכם בית שמאי! וכי יתכן שאשה לשה בצק בקערה בעלייה, והאשה והקערה טמאים טומאת שבעה (= מחמת המת שנמצא למטה בבית) אבל הצק טהור? וכן האם יתכן שהלגין (= מין כד) שנמצא בעלייה יהיה טמא אבל המשקין שבתוכו יהיו טהורים? (= שהרי לשיטתכם בית שמאי רק אוכלים ומשקים טהורים ולא שאר הדברים כגון האשה הקערה והלגין).

נטפל לו תלמיד אחד וכו': התלמיד של ב"ש מסביר לרבי יהושע את טעמם של ב"ש: הרי כלי טמא אינו חוצץ בפני הטומאה, וכלי של עם הארץ טמא, ואף אם תאמר לו שהכלי שלו טמא הוא לא ישמע לך, אלא יאמר לך ששלך טמא ושלו טהור, ולכן ב"ש אסרו רק אוכלים ומשקים וכלי חרס שאין להם טהרה במקווה שאם תאסור אותם עליו הוא לא ישמע לך, אבל בשאר הדברים שיש להם טהרה במקווה הוא ישמע לך, כיוון שהוא יכול להטבילם.

נעניתי לכם: נכנעתי בפניכם (-רש"ש ברכות כח'). ומה סתומות שלכם כך: אם דברים שסתמתם מלפרש אותם יש בהם כל כך טעם.

קתני מיהת: הגמרא חוזרת לבאר את הקושיא: למדנו בדברי בית שמאי שחוששים שה'חבר' ישאל כלי מעם הארץ (ולכן בית שמאי לא רצו לטהר את שאר הכלים שבתוך כלי חרס או בעלייה)?

הגמרא מתרצת שאין חשש בדבר, שהרי ה'חבר' יטביל את הכלי שהוא שואל מעם הארץ.

אמנם בית שמאי לא טהרו את הכלים, בגלל שהם דברו על כלים שנטמאו בטומאת מת הצריכים הזאה ביום הג' והז' לטומאה, והחבר לא יוכל להטביל אותו כי אנשים לא מסכימים להשאיל כלי לכל כך הרבה זמן.

ואטבילה לא מהימני: והרי בכלל עם הארץ נאמן על טבילה, ואין ה'חבר' צריך להטביל את הכלי ששואל ממנו?

רבא אמר: עם הארץ לא נאמן להיזהר בפרטי ההלכות מכיון שהוא אינו בקיא בהם ואינו מדקדק בכך.

הגמרא מביאה לכך ראייה מבריייתא:

והתניא: בניחותא, כלומר וכן למדנו בבריייתא - עם הארץ נאמן לומר שהפירות הללו לא הוכשרו לקבל טומאה, אבל אינו נאמן לומר שהוכשרו ולא נטמאו.

ואגופו מי מהימן: אביי תירץ שהבריייתא שאמרה שעם הארץ נאמן על טבילה מדברת על טבילת גופו. הגמרא מקשה על כך מבריתא שעם הארץ לא נאמן על טהרת גופו לענין ספירת הימים להזאה?

מתוך חומר שהחמרת עליו בתחילתו: כשהוא מגיע להזות אתה לא מאמין לו שכבר עברו שלושה ימים לטומאתו (= על טמא מת מזים ביום השלישי והשביעי לטומאתו), אלא עליו לעשות שלישי ושביעי בפנינו. **הקלת עליו בסופו:** להאמין לו שטבל, לפי שעכשיו הוא כבר יזהר בטבילתו מחשש שלא יצטרך להיטהר פעם שניה.

כלי שננטמו אחוריו: כלי מעץ או ממתכת (= נטמא מגבו. אבל כלי חרס לא נטמא מגבו) שננטמו אחוריו במשקים טמאים, רק אחוריו טמאים. **ביאור:** כיון שטומאה זו היא רק מדרבנן, שהרי מדאורייתא אין משקה יכול לטמא כלי, לכן עשו חכמים היכר

שידעו שהיא רק מדרבנן ולא ישרפו תרומה וקדשים שנטמאו בה. אמנם כל זה בתרומה אבל בקודש אם נטמא אחורי הכלי נטמא כולו.

אוגנו: שפת הכלי הכפולה לצד חוץ. **אוזנו:** אוזן החבית. **ידי:** ידית של מחבת.

מקום שצובטו: שמחזיק בו ומושיטו לאחרים.

מקום שנקיי הדעת צובעין: האיסטניסטים חוקקים בשולי הקערה בית קיבול שבו מניחים חומץ וחרדל להטביל את פיתם.

כל הכלים של קודש אין להם אחוריים ותוך: כלומר שאין חילוק ביניהם, אלא אם נטמא חלק אחד מהכלי כל הכלי טמא. ודין זה נאמר בכלים המשמשים לקודש בבית במקדש, וכן בכלים המשמשים לקודש בכל ארץ ישראל. הגמרא מבררת איזה קודש יש בכל הארץ?

דלמא לחולין שנעשו וכו': כלומר שמא התכוונת לכלים המשמשים לחולין שנעשו על טהרת הקודש בכל הארץ, שאין בהם חילוק בין אחוריים לתוך. ובכך הזכרת לי דבר ששמעתי (= אדכרתן מילתא).